

ZAMONAVIY MODADA USLUBLARNING O`RNI.

Muzropova Guljamol Mardonovna

*Navoiy davlat pedagogika instituti
Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi kafedrası
o`qituvchisi. muzropovagulzamol@gmail.com*

Movlonova Sa`dina Nurbaxodirali qizi

*Navoiy davlat pedagogika instituti
Dizayn yo`nalishi talalabasi 2-bosqich talabasi
movlonovasadinabonu@gmail.com*

Annotasiya. Ushbu maqolada zamonaviy modada uslublarning o`rni va rivojlanishi davrlari haqida ma`lumot beriladi. Har bir uslublarning ma`nosi keltirib o`tilgan. Shu bilan bir qatorda, insoniyat tarixida modaning yaratilishi tarixi, uslublarning kelib chiqish sabablari, modaning yaratilishdagi guruh turlari, kolleksiya to`plamlari, taraqqiyotining asosiy bosqichlari haqida yozilgan.

Kalit so`zlar: moda, libos, uslub, antik davr, aksessuarlar, an`analar, ranglar kontrasti, ommoviy san`at.

Annotation. This article provides information about the role of styles and periods of development in modern fashion. The meaning of each style is mentioned. In addition, the creation of fashion in human history, the reasons for the origin of styles, the types of groups in the creation of fashion, collections and the main stages of development have been written.

Key words: fashion, clothes, style, antiquity, accessories, traditions, the contrast between colours, common art.

Аннотация. В этой современной пословице говорится об методах моды постепенной расположении их развитии и понятие по времени каждых методов по отдельности. На ряду этим объясняется, как появился в истории человечества эти моды. Появление причин метод, виды групп и сборник коллекций и написание развития основных этап.

Ключ слов: мода, одежда, античное время, аксессуары, традиции, цветные гаммы, общественное искусства

Ijtimoiy hayotda libosning o`rni. Libos inson ziynatidir. Tarixiy voqealarning guvohligi natijasida libos tarixini o`rganar ekanmiz davrlarning rivojlanish barobarida liboslar ham har bir davrda, davlatning ijtimoiy sohada qay pog`anada turganidan guvohlik beradi. Bugungi kundagi zamonaviy modaning rivojlanishida davrlar osha davom etib kelayotgan, moda olamida buyuk bo`lgan dizaynerlarning o`rni beqiyosdir.

Moda o`zi nima? Bugungi kunda moda haqida, uning kelib chiqishi va qanday hususiyatlarga egaligi, qay tarzda hayotimizga kirib kelishi haqida fikr bildirayotganda, moda kabi hodisaning turmushimizning barcha jabhalarini

egallaganligi hamda iste'molchilik jamiyatida endi modaning o'zi turmush tarziga aylanayotganligi hech kimda shubha tug'dirmasa kerak.

Moda tili lug'atining tarkibida o'zak va tub ma'noli atamalar, keng tarqalgan nomlar, tushunchalar, so'zlarning asosiy mazmuni ustida to'xtalib o'taylik. Moda (frans. meyor, usul ma'nosida) - bu inson faoliyatining ixtiyoriy sohasida: san'at, kiyinish, xulq-atvor va boshqa sohalarida ma'lum shakllarning tinmay o'zgarishidir¹.

Xalq turmushining boshqa sohaları singari milliy liboslarni o'rganish har bir ellatning etnik tarixi va madaniyatini, uning boshqa xalqlar bilan o'zaro aloqalarini tatbiq etish bilan chambarchas bog'liqdir. U moddiy va ma'naviy yodgorliklar ichida xalqlarning milliy o'ziga xosligini aks ettiruvchi va etnik belgilarini ko'rsatuvchi mezon ham hisoblanadi.

Shu ma'noda modada uslub tushunchasiga to'xtalib o'tsak. Uslub – qandaydir vaqt oralig'idagi badiiy ifodalanishda umumiy vosita va usullardan foydalanishdir. Zamonaviy kiyim modasida, libos dizaynida ham o'ziga xos yo'nalish, oqim va uslublar mavjud.

Klassik uslub (mumtoz uslub, mumtoz kostum, mumtoz moda) — shunday kiyimlar borki, inson didi, talablari, qiziqishlari, odatlarining o'zgarishiga qaramay, ular ma'lum ma'noda o'zgarishsiz qolaveradi. Mumtoz modaga taalluqli va hatto ba'zan mumtoz moda deb ataluvchi ingliz kostumi ana shunday kiyimlardandir.

Romantik uslub — o'tgan asrlar bezaklarining barcha turini (xilini) o'z ichiga olgan: to'rlar, nozik kashtalar, gullar, burmalar, pirpiraklar, qo'sh etaklar, bantlar. Bu uslubdagi kiyimlar uchun murakkab bichim; chiroyli, kiyim hashamdorligini oshiruvchi, ammo amaliylik jihati oz bo'lgan detallar; nafis yoki murakkab ranglar; matolarning g'ayrioddiy fakturalari xosdir. An'anaga ko'ra oqshom liboslari romantik uslubda tikiladi.

Folklor uslub- yoki etno-uslub — zamonaviy kiyimda milliy yoki an'anaviy libos elementlarining ishlatilishi. Boshqacha qilib aytganda, milliy libos asosida zamonaviy kiyimni uslublashtirish. Bunda libos ansambli butunlay yoki uning bir qismi uslublashtirilishi mumkin. Ba'zan esa modellarga an'anaviy libosning rosmana haqiqiy elementlari kiritilishi mumkin. Etno uslub - bu shunday uslubki, unda dunyo xalqlarining harakteri namoyon bo'ladi. Etnik komponent u yoki bu mamlakat uchun hos bo'lgan kiyim predmeti yoki poyabzalida ham (masalan: Meksikada pancho yopinchiqlar), aksessuarlar, ham shu libos elementlari (masalan: naqshlar) bo'lishi mumkin.²

Sport uslubi – bu uslub professional va havaskor sportchilarning gigiyenik va qulaylik jihatidan mukammal va chiroyli kiyimining modaga ta'siri va ommalashuvi oqibatida tug'ilgan. Sodda konstruksiyalar, nisbatan arzon materiallar (sintetik materiallar va sun'iy charm bundan mustasno emas) qulaylik, universallik, yorqin ranglar, turli yozuvlarning bezak sifatida qo'llanishi sport

¹F.Otaxonaova. Zamonaviy liboslarni modellashtirish.qo'llanma. G'.G'ulom nomidagi nashriyot.2013.

²U.M.Xodjayeva. milliy yoki an'anaviyxalq liboslari ijod manbaasi sifatida.T.2014.

uslubining tashkil etuvchilaridir. Bu yerda sport kiyimi va sport uslubidagi kiyimni farqlash darkor. Agar sport kiyimi professional va havaskor sportchilarning ma'lum sport turi bilan shug'ullanishlari uchun mo'ljallangan maxsus kiyim bo'lsa, sport uslubidagi kiyimlar esa mo'ljallanganligi va badiiy yechimiga qarab yo kundalik kiyim, yo uy ichi kiyimi, yoki dam olish kiyimi va hatto bashang kiyim ham bo'lishi mumkin.

Disko uslub – yoshlar libosidagi kichik bir uslubiy oqimcha. Disko uslubidagi ko'ylak va kostumlarning ishlatilish maqsadi juda tor, ya'ni faqat diskotekaga borish va raqs tushish. Aksariyat bu liboslar yarqiroq, “baqiroq” va olachalpoq bo'ladi. Trikotajdan ham foydalaniladi. Ularning shakli, bichimi shu davrdagi modaning talabiga mos o'zgaruvchan. Disko-ko'ylak (yoki diskotek-ko'ylak) bu raqs va o'yinning tantanavor libosidir.

Uniseks (frans.) yoki oneseks (nem.) – bu so'zlarning tarjimai bir jinsli yoki jinsdan tashqari ma'nosini bildiradi. Oddiy qilib aytilsa, bu shunday uslubdagi kiyimki, uni erkaklar ham, ayollar ham kiyaveradi. Jinsi kiyimlari buning uchun yorqin misoldir. Ham erkak, ham ayolning libosiga kiruvchi bunday kiyimlar keyingi paytda ancha ommalashgan: sviter, poluver, kurtka va hokazolar.

Retro uslub – zamonaviy modaning o'tgan zamonlar modasidan amalga oshiradigan mayda-chuyda “o'g'irliklari” shunday deb ataladi. Masalan, XX asrning 80-yillarida moda 20–50-yillardagi liboslarning ayrim g'oyalarini o'zlashtirishni odat qilgan. Albatta, bunda detallarning ko'rinishi ancha-muncha o'zgartiriladi, zamonaviylashtiriladi. Har holda, bu ishni uslub emas, uslublashtirish, desa ham bo'ladi.

Pijama uslubi. Qachonlardir kamzul va shimdan iborat bo'lgan kiyim, ya'ni pijama asosan erkaklarning kechasi kiyib yotishi uchun ishlatilar edi. Keyin u ayollar libosiga ham qo'shildi. Ammo pijama o'ziga xos uslubdagi ust kiyimi yaratilishiga turtki bo'ldi. Aslida, ular ayollar libosidagi eng odatiy shim, bluzka (kofta), jaket va hokazolar bo'lib, faqat hajmi ancha keng, qomat qiyofasi berilmagan (qomatlashtirilmagan) va ehtimol, xuddi shu tufayli juda qulay kiyimga aylangan. Keng, qo'yima cho'ntaklari bo'lib, yirik, yapasqi katta tugmalari serob kiyimdir.

Matroscha (dengizcha) uslubdagi kiyim (goll. “matros” - kemadagi eng quyi lavozimdagi ishchi yoki askar) - kiyimlar ichida mutlaqo o'ziga xos go'zallikka ega kiyimlardan biri. Vaqti-vaqti bilan yo'qolib, ikkinchi o'ringa o'tib qolsa-da, yangi zamon talabining shakl va proporsiyalarini o'zlashtirib, yana modaga kirib kelaveradi. Asosiy xususiyatlari, taxlamali yoki qisman taxlamali yubka, matroscha keng yoqali bluzka (kofta) yoki yo'l-yo'l mayka bilan kiyiluvchi jaket. Tasmalar va dengizcha nishonlar bezak sifatida ishlatiladi. Oq, ko'k ranglar albatta bo'lishi lozim. Safari (arabcha so'zdan kelib chiqqan, “safari” ma'nosida) — Yevropada bu Afrikaning ichkarisiga yurish, savannaga yoki junglilarga ovga borish mazmunida ishlatiladi.

Op-art (ingl. “optikal art” – optik san'at) – ranglar kontrasti, kesishuvchi egri chiziqlar yordamida hosil bo'luvchi illuziyalar ishtirokida rangtasvir, grafika

asarlari yoki liboslar yaratish yo'nalishi. Kiyimda bunday illuziyalar juda ko'p ishlatiladi.

Pop-art (ingl. "popular art" – populyar, ommaviy san'at) - XX asrning 50-yillari ikkinchi yarmida AQSH va Buyuk Britaniyada paydo bo'lgan badiiy oqim; kompozitsiyalar real buyumlar, fotorasm, reproduksiya hamda illustratsiyalarni o'z ichiga olishi mumkin. Avangard (frans. "oldinda yuruvchi" ma'nosida) – yangicha ko'rinishdagi, oldingilarini inkor etuvchi, ommabop buyumlarga qarama qarshisini tanlovchi oqim.

Belyo uslubi – retro uslubining ko'rinishlaridan biri. Och rangdagi shoyi va paxta matosidan kishilik uchun tikilgan ko'ylak, bluzka va sarafanlar. Ular tagdo'zi, guldo'zi kashta yoki oddiy to'rdo'z, ko'zko'z gul, ingichka gul chok bilan hashamlanadi. Ayollar ich ko'ylagini shunday bezaganlari uchun uslubning nomi ham shundan tarqagan.

Graffiti – 60-yillardagi pop-artning o'ziga xos davomi. Yozgi maykalar, jinsi kostumlari kashta, "shahar folklori" mavzularidagi bosma rasmlar, bolalar chizgan rasmga o'xshatmalar, turli matnlar va yozuvlar bilan bezaladi. Jinsi modasi va jinsi uslubidagi kiyim. Kurtkalar (astarli, astarsiz, paxtali, mo'ynali), shim, ko'ylak, yubka, bosh kiyim, sumka va hatto poyabzal va paltolarning ham jinsi matosidan tikilishi.

Diffuz uslubi (lot. "bir-biriga o'tish") — XX asrning 70-yillari mahsuli. Avvaldan bilib turib, o'ylab, libosdagi qismlarni turli uslublardan tanlab, terib yig'ish. Romantik uslubdagi ko'ylak ustidan ishchanlik pidjagi; folklor uslubidagi bluzkaga sport shimini kiyish va hokazo. Har xil uslublardan kostum yig'ilganda, libosning mo'ljallangan maqsadi, talablari mustahkam ishlanishi zarur. Kantri-luk yoki kantri uslub ("vatanni sog'inish, xalqqa nazar" ma'nosida) — qishloq uslubidagi kiyim. Unda xalq uslublari ustunlik qiladi. Ko'pincha bu libos dam olishda, uyda, bo'sh vaqtda kiyiladi.

Konstruktiv uslub — bu uslubda kiyimning tuzilishi, shakli (konstruksiyasi) maxsus dekorativ bezaklar va usullar bilan bo'rttirib ko'rsatiladi. XX asrning 50-60-yillarida fransuz dizaynerlari Andre Kurrej bilan Pyer Kardenlar konstruktiv uslubda qiziqarli libos to'plamlarini yaratgan edilar.

Sayrbop uslub (yoki promostil) – faqat dam olishda emas, ko'chaga yoki shahar tashqarisiga aylangani chiqqanda kiyishga mo'ljallangan kiyimlarni birlashtirgan mikrouslub. Mikrouslubni alohida ajratib ko'rsatilayotgani, bu terma kiyimlarda xuddi "safari"ga o'xshab alohida uslubiy yechimlar topilganidan emas. Sayrbop kiyim hozirgi kundagi modaning liboslaridan kelib chiqib, xohlaganini tanlanishi demakdir. Fasлга qarab, moda taklif etayotgan narsalarga qarab shimning kengligi, yubkaning uzunligi, yelka kengligi, detallarning shakllari tanlanadi.

Promo uslubni (frans. promenadyer — "sayr etmoq, aylanmoq") taklif etilarkan, moda ko'cha uchun norasmiy kiyimning qanday bo'lishi kerakligini maslahat beradi, xolos. Bular ochiq sport libosi bo'lmasa-da, harakatlarga to'sqinlik qilmaydigan, kerak bo'lsa, ishbop, kerak bo'lsa, erkin yurishni

ta'minlashi lozim. Shamol va yomg'irdan issiq saqlaydigan keng kurtka; qalin to'qima paypoq bilan kiyiladigan shim yoki yubka; o'rtacha yoki past poshnali qulay poyabzal, shlapa va plashlar; galstuksiz kiyiladigan keng va mayda gulli paxmoq ko'ylak; kostum yoki jilet; ayollarga keng, issiq va me'yorida uzun yubkalar, vaziyatga qarab turli sharflar; to'qima, yumshoq bosh kiyimlar – ana shu liboslarning bari sayrbop bo'lishi mumkin. Eng asosiysi, kostumdagi qavat-qavatlilik; “qavat”larning sonini esa ob-havo belgilaydi. Ishbop kiyim uslubi - dam olish, bog' ishlari bilan shug'ullanish va qisman mehnat faoliyati uchun mo'ljallangan liboslarda ishchilarning maxsus kiyimlarining shakli va xususiyatlari saqlanadi. Misol uchun, modaga sex ishchilarining kiyimidan olingan kombinezon uyda va ko'chada ham o'zining qulay cho'ntak va pistonlarini saqlab qoladi.

“Militari” – harbiylar formasidagi elementlarni boshqa kiyimga ko'chirish yoki zamonaviy kiyimni harbiy forma asosida uslublashtirish. Biz yuqorida keltirgan zamonaviy modadagi uslub va yo'nalishlar amalda nihoyatda ko'p va serqirra. Vaqt taqozosiga ko'ra, uslublarning bir-biriga qo'shilishi; tabiat va jamiyatdagi turli hodisalarning ro'y berishi; yangi texnologiyalar va materiallarning ixtiro etilishi yangi moda va yangicha uslublarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Xulosa qilib aytganda, Moda inson taraqqiyotining rivojlanishining bir ko'rinishi bo'lib, u insoniyat turmush tarzi rivojlanishi, o'zgarishi bilan o'zgarib, rivojlanib boraveradi. Moda did, estetika bilan chambarchas bog'liqdir. Har bir davrning o'ziga xos kiyinish uslubi bo'lgani kabi modada ham davrga qarab o'zgarishlar sodir bo'ladi. Moda mavzusi kun sayin, tobora ommalashib bormoqda, shu bilan birga unga qiziqish ham tobora o'sib bormoqda..

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. F.Otaxonaova. Zamonaviy liboslarni modellashtirish.qo'llanma. G`.G`ulom nomidagi nashriyot.2013.
2. U.M.Xodjayeva. milliy yoki an'anaviyxalq liboslari ijod manbaasi sifatida.T.2014.
3. Muzropova G.M. “Amaliy san`atda naqshlar semantikasi”.Zamonaviy san`at. Hunardan falsafagacha. Ego IV. Ilmiy konfrensiya.
4. Muzropova G. M. “Buxoro amaliy san`atining pedagogik ahamiyati”.O`zbekistonning umidli yoshlari. Konfrensiyasi. 2021. 31b.
5. Muzropova G.M. “Amaliy san`atning pedagogik ahamiyati”. Dopolnitel`noe professional`noe obrazovanie. Jurnal. 2021.19 b.
6. Muzropova G.M “Artistic aspects of Bukhara applied art of the XIX century ‘On the of Bukhara art ceramics’”. Central Asian Studies. 2021. 62.example.
7. Muzropova G.M. “Expression of reality in modern uzbek fine art” . Sceience and innovation. 15.02.2023.
8. Muzropova G.M. “An`anaviy amaliy san`atda kandakorlik buyumlaridaginaqshlar semantikasi va ularning ramziy-ifodaviy xususiyatlari”. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. 191-197.2023

9. Muzropova G.M. "The importance of the traditions of the teacher and disciple in the study of the traditional applied art of Bukhara".
10. Intent Research Scientific Journal, I February-2023.
11. Guljamol, M. (2023). SEMANTICS OF PATTERNS IN CARVINGS IN TRADITIONAL APPLIED ART AND THEIR SYMBOLIC AND EXPRESSIVE FEATURES. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 2(3), 191-197.
12. Sadiev, S. (2023). DEVELOPING STUDENTS'ARTISTIC LITERACY SKILLS IN EXTRA-CURRICULUM ACTIVITIES. *Science and innovation*, 2(B9), 106-108.
13. Tolibovich, S. S., & Mardonovna, M. G. (2023). EXPRESSION OF REALITY IN MODERN UZBEK FINE ART. *Science and Innovation*, 2(2), 16-19.
14. Vol. 2 No. 3 (2023): *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences (JARTES)*
15. Bobonazarov S. U. Tasvirlarni grizayl texnikasida ishlashning o'ziga xosligi //Innovative Development in Educational Activities. – 2022. – T. 1. – №. 6. – C. 114-118.
16. Bobonazarov S. KOMPOZITSIYA MASHG 'ULOTLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING MUHIM EKANLIGI //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B6. – C. 11-14.
17. Bobonazarov S. U., Jalolov S. C. Etnomadiy Fenomenon Sifatida Nuza San'atlari //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) <https://www.tarj.in>.
18. Шавдилов, С. А. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. Педагогическое образованиеи наука, (2), 109-110.
19. Ibragimovich I. X., Shovdirov S. A. THEORETICAL PRINCIPLES OF THE FORMATION OF STUDY COMPETENCIES REGARDING ART LITERACY IN STUDENTS //Science and Innovation. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 192-198.
20. Shovdirov, S. B B Boymetov Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts *International Journal on Integrated Education*.
21. Саъдиев С. Т., Очилов З. С. ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕНА КАЧЕСТВО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ //XLIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION". – 2018. – C. 110-111.
22. Soli Tolibovich Sadiyev O'RTA ASRLAR SHARQ MINIATYURA MAKTABLARINING METODLARI // SAI. 2022. №C2. URL:

- <https://cyberleninka.ru/article/n/o-rta-asrlar-sharq-miniatyura-maktablarining-metodlari> (дата обращения: 26.10.2023).
23. Sadiev S. DEVELOPING STUDENTS' ARTISTIC LITERACY SKILLS IN EXTRA-CURRICULUM ACTIVITIES //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B9. – С. 106-108.
 24. Niyazovish G. I. WAYS OF USE OF MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FINE ARTS CLASSES AND THROUGH THE IMPROVEMENT OF IDEAS OF NATIONAL INDEPENDENCE TO STUDENTS //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 9. – №. 12. – С. 234-237.
 25. Choriyevich J. S. The role of composition in increasing the spatial imagination of students and students //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN. – 2021. – Т. 2. – №. 11. – С. 15-17.
 26. Choriyevich J. S. TASVIRIY SANATDA RANG VA YORUGLIKLARNING ORNI //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. C2. – С. 113-116.
 27. Jalolov S. METHODOLOGY OF PROFESSIONAL TRAINING OF ARTS TEACHERS //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B5. – С. 37-39.
 28. Kulmuratov N. R. et al. VARIOUS ISSUES IN THE FIELD OF SETTING NONSTATIONARY DYNAMIC PROBLEMS AND ANALYZING THE WAVE STRESS STATE OF DEFORMABLE MEDIA //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 9. – С. 365-369.
 29. Абдуллаев Акбар Хикматович НРАВСТВЕННОЕ И ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧЕНИКОВ ЧЕРЕЗ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО // Academy. 2021. №4 (67). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nravstvennoe-i-esteticheskoe-vozpitanie-uchenikov-cherez-izobrazitelnoe-iskusstvo> (дата обращения: 02.11.2023).
 30. Абдуллаев А. Х. ЎЗБЕКИСТОНДА ЧИЗМАЧИЛИК ВА ЧИЗМА ГЕОМЕТРИЯ ФАНИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТАРИХИ //ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ. – 2022. – Т. 5. – №. 3.
 31. Abdullaev A., Bobomurodova S. THE MAIN FACTORS AFFECTING OF UZBEKISTAN AND CENTRAL ASIAN COUNTRIES TO THE DEVELOPMENT OF ART //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. C3. – С. 64-66.
 32. Abdullayev A. H., Bobomurodova S. A. BO'LAJAK TASVIRIY VA AMALIY SAN'AT O O'QITUVCHILARINING KASBIY VA MALAKAVIY TAYYORGARLIKLARINI TAKOMILLASHTIRISH //Scientific progress. – 2022. – Т. 3. – №. 3. – С. 908-910.